

การรอดชีพที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2503-2543

ศุทธิดา ขวนวัน และ ปราโมทย์ ประสาทกุล¹

ในช่วงระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา ประชากรของประเทศไทยได้ผ่านขั้นตอนต่างๆ ของการเปลี่ยนแปลงประชากรไม่ว่าจะเป็นการลดลงของระดับภาวะเจริญพันธุ์ และการที่ประชากรมีชีวิตยืนยาวขึ้น จนกระทั่งเข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน ภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศไทยได้ลดลง จำนวนบุตรเฉลี่ยที่สตรีคนหนึ่งให้กำเนิดตลอดวัยเจริญพันธุ์ได้ลดลงจากจำนวน 6 คน เมื่อ 40 ปีที่ผ่านมา เหลือเพียง 1.5 คนเท่านั้น ในขณะที่เดียวกัน การตายของประชากรไทยก็มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ อัตราการตายทารก แต่เดิมที่มีสูงถึง 80 คนต่อ 1,000 คน ลดลงเหลือเพียง 12 คนในปัจจุบัน (ปราโมทย์ และ ปัทมา 2549) จากการลดลงทั้งการเกิดและการตายดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ประชากรไทยมีอายุยืนยาวขึ้น และปัจจุบันสังคมไทยได้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุแล้ว

ปรากฏการณ์ทางประชากรที่แสดงว่าประชากรไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงอายุ สามารถดูได้จากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรสูงวัยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จากที่มีจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 5 เมื่อครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ได้เพิ่มขึ้นเป็นมากกว่าร้อยละ 10 หรือประมาณ 7 ล้านคนในปัจจุบัน นอกจากนี้เมื่อศึกษาจำนวนประชากรที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป หรือเรียกได้ว่า เป็นผู้สูงอายุวัยปลาย ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากประมาณ 7 แสนคน เมื่อ 50 ปีที่ผ่านมา เป็น 1.3 ล้านคนในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามเราสามารถทำนายได้ว่า สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึง ร้อยละ 20 ในอีก 20 ปีข้างหน้า (ปราโมทย์ และ ปัทมา 2549)

¹ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

“อายุคาดเฉลี่ย” ของประชากรไทย เป็นดัชนีอีกตัวหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่าประชากรไทยกำลังมีอายุยืนยาวขึ้น จากในอดีตเมื่อ 50 ปีก่อน ประชากรไทยนับตั้งแต่แรกเกิดคาดว่า จะมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 50 ปีเท่านั้น แต่ในปัจจุบันได้เพิ่มขึ้นเป็น 70 ปี โดยผู้หญิงจะมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดสูงถึง 76 ปี และในชาย 70 ปี (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2553) เช่นเดียวกับอายุขัยของมนุษย์ หรือจำนวนปีสูงสุดที่มนุษย์จะสามารถมีชีวิตอยู่ได้ภายใต้สภาวะที่ดีที่สุด สามารถวัดได้โดยใช้เกณฑ์ว่า อายุที่เมื่อเกินกว่านั้นไป ของคนที่เกิดมาพร้อมๆ กันจะมีชีวิตเหลืออยู่ไม่ถึงร้อยละ 0.01 (Siegel et al. 2004) ก็น่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากในอดีตอายุขัยของมนุษย์จะสั้นมาก อยู่ที่ประมาณ 40 ปีเท่านั้น (Finch 2008) แต่เมื่อโลกมีการพัฒนามากขึ้น ทั้งทางด้าน การแพทย์และการสาธารณสุข เทคโนโลยี ความเป็นเมือง และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้ การตายของมนุษย์ค่อยๆ ลดลงและมีอายุยืนยาวขึ้น การพัฒนาทางด้านต่างๆ ในปัจจุบัน สามารถประกันได้ว่าผู้คนสามารถมีชีวิตที่ยืนยาวขึ้นกว่าในอดีต

จากปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านต่างๆ หรืออิทธิพลจากการลดลง ของการเกิด และการตาย ที่เป็นเหตุผลสนับสนุนว่า มนุษย์มีอายุยืนยาวขึ้น การศึกษา ครั้งนี้จึงต้องการที่จะพิสูจน์ว่าในประเทศไทยนั้น การรอดชีพของผู้สูงอายุในอดีตเมื่อครั้ง ศตวรรษที่ผ่านมาเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับการรอดชีพของผู้สูงอายุในปัจจุบัน

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้ข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะ ปี พ.ศ.2503-2543 ที่ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้จะทำการศึกษาอัตราการรอดชีพของประชากรไทย โดยเน้นศึกษาการรอดชีพของผู้สูงอายุในช่วงปี พ.ศ.2503 ถึงปี พ.ศ.2543 อัตราส่วนรอดชีพ (Survival ratio) ซึ่งจะใช้เป็นดัชนีวัดการรอดชีพในการศึกษานี้ หมายถึง อัตราส่วนของจำนวนประชากรเมื่อวันเวลาหนึ่งต่อจำนวนประชากรกลุ่มนั้นเมื่อวันเวลาก่อน (ปราโมทย์ 2543) วิธีการศึกษาจะใช้วิธีการคาดประมาณทางอ้อมเพื่อศึกษาการมีชีวิตอยู่รอดจากอายุหนึ่งไปจนถึงอีกอายุหนึ่ง ของประชากรในสำมะโนประชากรสองครั้ง (ปราโมทย์ และ บัทยา 2544) หรือการมีชีวิตอยู่รอดจากอายุที่น้อยกว่าไปจนถึงอายุที่แก่กว่า โดยใช้อัตราส่วนระหว่างโคสอทของสองสำมะโน เราเรียกวินิจฉัยการคาดประมาณนี้ว่า อัตราส่วนรอดชีพสำมะโน (Census survival ratio) การศึกษาอัตราการรอดชีพมีข้อสมมติว่า จะไม่มีการย้ายถิ่นระหว่างประเทศในระหว่างปี พ.ศ.2503 ถึง ปี พ.ศ.2543 และสำมะโนทั้งสองครั้งจะต้องมีคุณภาพเท่ากัน ทั้งในแง่ของการคุ้มครอง การแจ่งนับ และความถูกต้อง ข้อสมมตินี้ตั้งขึ้นเพื่อขจัดอิทธิพลที่อาจเกิดขึ้นจากการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (Siegel and David 2547)

อัตราส่วนรอดชีพสำมะโน เป็นวิธีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงประชากรเป็นรายโคสอท เช่น ต้องการศึกษการรอดชีพของประชากรอายุ 60-69 ปี จากปี พ.ศ.2503 ไปอีก 10 ปีข้างหน้า ก็จะต้องนำจำนวนประชากรอายุ 60-69 ปี ในปี พ.ศ.2503 มาเทียบกับจำนวนประชากรอายุ 70-79 ปี ในปี 2513 ก็จะได้ประชากรในโคสอทนั้นที่คาดว่าจะเหลืออยู่เป็นอายุ 70-79 ปี ในอีก 10 ปีข้างหน้า คือ ปี พ.ศ.2513 ดังนั้นการศึกษานี้จะทำการศึกษาอัตราการรอดชีพของประชากรไทยในทุกๆ ช่วง 10 ปีสำมะโน โดยเริ่มจากการรอดชีพของประชากรที่มีอายุ 0-9 ปี ถึงอายุ 80 ปีขึ้นไป ในระหว่างปี พ.ศ.2503-2513 ถึง ปี พ.ศ.2543

พลการศึกษา

การศึกษานี้ได้ศึกษาการรอดชีพของประชากรไทยในกลุ่มอายุ 10 ปี สำหรับทุกๆ ช่วง 10 ปีสามะโน จากปี พ.ศ.2503 ถึงปี พ.ศ.2543 เพื่อทำการศึกษาการรอดชีพของประชากรในแต่ละโคฮอร์ตว่าจะมีการรอดชีพเป็นอย่างไร อัตราการรอดชีพจะมีค่าสูงสุดเท่ากับหนึ่ง ซึ่งหมายถึง ไม่มีการตายเกิดขึ้นในช่วงสองจุดเวลา และอัตราการรอดชีพที่เท่ากับศูนย์ จะหมายถึงไม่มีการรอดชีพของคนในรุ่นอายุนั้นเกิดขึ้นเลย ดังนั้นอัตราการรอดชีพจึงต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 แต่จากผลการศึกษาในตารางที่ 1 พบว่า การรอดชีพของประชากรไทยในบางรุ่นอายุมีค่าสูงกว่า 1 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชากรวัยเด็กอายุ 0-4 ปี ไปจนถึงอายุ 10-14 ปี ในทุกช่วงสามะโน แสดงว่ามีความผิดพลาดเกิดขึ้น อาจเนื่องจากความไม่สมบูรณ์ในการแจงนับสามะโนประชากรจากการตกจดหรือการนับเกินของประชากร นอกจากนี้อาจเป็นผลมาจากอิทธิพลจากการตายในวัยทารกและวัยเด็ก ซึ่งทำให้การนับจดในกลุ่มประชากรดังกล่าวมีความไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

สำหรับประชากรกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มอายุ 30-39 และ 40-49 ปี ในปี พ.ศ.2513-2523 และกลุ่มอายุ 30-39 40-49 และ 50-59 ปี ในปี พ.ศ.2523-2533 ที่พบว่าอัตราการรอดชีพสูงกว่า 1 นั้น อาจเป็นผลมาจากการตายที่เกิดขึ้นจากโรคเอชไอวีและเอดส์ของกลุ่มคนในวัยทำงาน ที่พบมากในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2523 ถึง พ.ศ.2533 ดังนั้นจึงอาจทำให้อัตราการรอดชีพในช่วงปีดังกล่าว มีความไม่สมบูรณ์

ตารางที่ 1 อัตราส่วนรอดชีพของประชากรไทยจากข้อมูลสามะโนประชากร พ.ศ.2503-2543

อายุ	2503-2513	2513-2523	2523-2533	2533-2543
10-19	1.004	1.004	1.100	1.060
20-29	0.877	0.950	0.987	0.871
30-39	0.890	1.026	1.074	0.982
40-49	0.852	1.005	1.087	1.020
50-59	0.785	0.998	1.032	0.931
60-69	0.694	0.863	0.908	0.839
70-79	0.557	0.734	0.748	0.668
80+	0.289	0.417	0.403	0.368

จากตารางที่ 1 แสดงอัตราส่วนรอดชีพของประชากรไทยในรุ่นอายุต่างๆ จากปี พ.ศ.2503 ถึงปี พ.ศ.2543 จะเห็นได้ว่า การรอดชีพในแต่ละรุ่นอายุจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าในช่วงระยะเวลาการรอดชีพของประชากรจะมีลักษณะขึ้นๆ ลงๆ แต่เมื่อเปรียบเทียบการรอดชีพของคนแต่ละรุ่นอายุในเมื่อ 30 ปีที่ผ่านมา คือการรอดชีพของประชากรในปี พ.ศ.2503 มาถึงปี พ.ศ.2513 ในการศึกษาจะเรียกว่า กลุ่มประชากรรุ่นก่อน เปรียบเทียบกับการรอดชีพของประชากรในปี พ.ศ.2533 มาถึงปี พ.ศ.2543 จะเรียกว่ากลุ่มประชากรรุ่นหลัง การรอดชีพของประชากรในทุกรุ่นอายุจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นั้นแสดงให้เห็นว่า คนในรุ่นหลังมีโอกาสในการรอดชีพมากกว่าคนในรุ่นก่อน นอกจากนี้จากการสังเกตการรอดชีพระหว่างประชากรในรุ่นอายุ 70-79 ปี กับ 80 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีประชากรเป็นจำนวนน้อยที่รอดชีพจากอายุ 70-79 ปี ไปยังอายุ 80 ปีขึ้นไป ในทุกช่วงเวลา จึงทำให้อัตราส่วนรอดชีพระหว่างอายุ 70-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันมาก

ตารางที่ 2 อัตราส่วนรอดชีพของประชากรไทยจำแนกตามเพศ พ.ศ.2503-2543

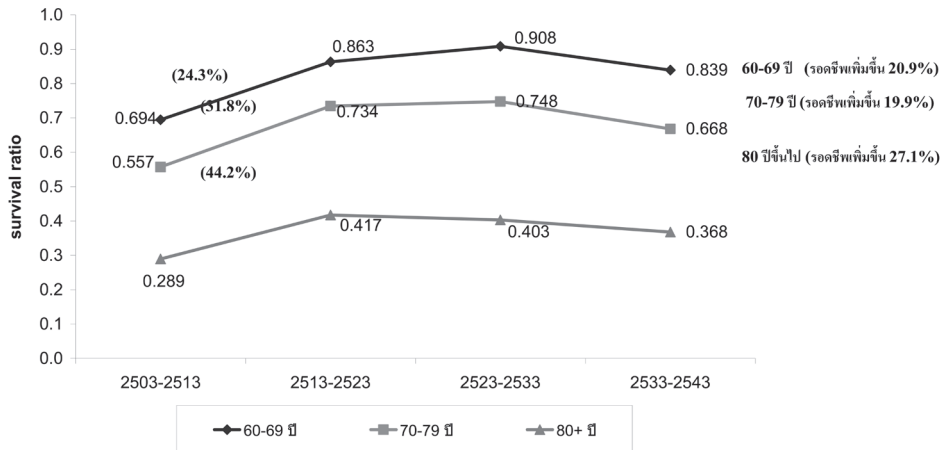
เพศ กลุ่มอายุ	ชาย				หญิง			
	2513	2523	2533	2543	2513	2523	2533	2543
10-19	0.996	1.001	1.081	1.055	1.012	1.008	1.121	1.065
20-29	0.851	0.918	0.980	0.857	0.904	0.981	0.995	0.884
30-39	0.882	1.038	1.081	0.954	0.898	1.015	1.066	1.010
40-49	0.841	0.995	1.072	1.040	0.864	1.015	1.101	1.002
50-59	0.757	0.982	1.014	0.916	0.813	1.013	1.048	0.945
60-69	0.654	0.848	0.882	0.823	0.734	0.878	0.933	0.855
70-79	0.480	0.674	0.691	0.634	0.629	0.788	0.800	0.699
80+	0.258	0.376	0.376	0.338	0.312	0.445	0.423	0.390

ที่มา: ข้อมูลสำมะโนประชากร พ.ศ.2503-2543

ตารางที่ 2 เป็นการพิจารณาการรอดชีพของคนแต่ละรุ่นอายุโดยจำแนกตามเพศ จากการศึกษาพบว่า การรอดชีพของประชากรชายและหญิงในทุกรุ่นอายุมีรูปแบบการรอดชีพเหมือนกัน คือ มีอัตราส่วนรอดชีพเพิ่มขึ้นในช่วงระหว่างปี 2503-2513 ถึงปี พ.ศ.2523-2533 อัตราส่วนรอดชีพในปี พ.ศ.2533-2543 ในทุกช่วงอายุจะมีการลดลงเล็กน้อย ซึ่งอาจเป็นอิทธิพลในเรื่องความสมบูรณ์ของข้อมูลสำมะโนทั้งสองปีที่มีคุณภาพไม่เท่ากัน หรือการนับขาดหรือนับเกิน นอกจากนี้อิทธิพลจากการตายของโรคเอดส์-ไอวี-เอดส์ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ก็อาจเป็นผลทำให้การรอดชีพมีแนวโน้มลดลงในปี พ.ศ.2533-2543 อย่างไรก็ตามหากทำการเปรียบเทียบการรอดชีพในช่วงระยะเวลา 30 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2503-2513 กับ ปี พ.ศ.2533-2543 จะพบว่าอัตราส่วนรอดชีพเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่า การรอดชีพของประชากรในช่วงอายุ 10-19 ปี จนถึงช่วงอายุ 50-59 ปี ของทั้งสองเพศ จะไม่มีความแตกต่างกันมากนัก การรอดชีพในช่วงอายุดังกล่าว มีอัตราที่ใกล้เคียงกัน และเป็นรูปแบบการรอดชีพเดียวกัน แต่หากสังเกตการรอดชีพของประชากรวัยสูงอายุใน 3 ช่วงอายุที่เหลือ จะพบความแตกต่างของการรอดชีพของผู้สูงอายุ ทั้งสองเพศของประชากรรุ่นอายุ 70-79 ปี กับ 80 ปีขึ้นไป โดยจะพบว่า ความแตกต่างของอัตราส่วนรอดชีพของผู้ชายในกลุ่มอายุดังกล่าวจะมีมากกว่าผู้หญิง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการตายมีอิทธิพลต่อการรอดชีพในวัยผู้สูงอายุชายมากกว่าผู้สูงอายุหญิง อันเนื่องมาจากประชากรชายจะมีอัตราตายสูงกว่าประชากรหญิงในทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยทำงาน ปัจจัยทางชีววิทยาเป็นตัวกำหนดสำคัญทำให้ผู้ชายมีความเสี่ยงต่อการตายมากกว่าผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องพฤติกรรม การบริโภค การสูบบุหรี่ ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์-ไอวี-เอดส์ เป็นต้น จึงทำให้ผู้หญิงมีอายุยืนยาวกว่าผู้ชาย

รูปที่ 1 อัตราส่วนรอดชีพของประชากรสูงอายุในกลุ่มอายุ 60-69 ปี, 70-79 ปี และกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป ในระหว่างปี พ.ศ.2503-2513 ถึง พ.ศ.2533-2543

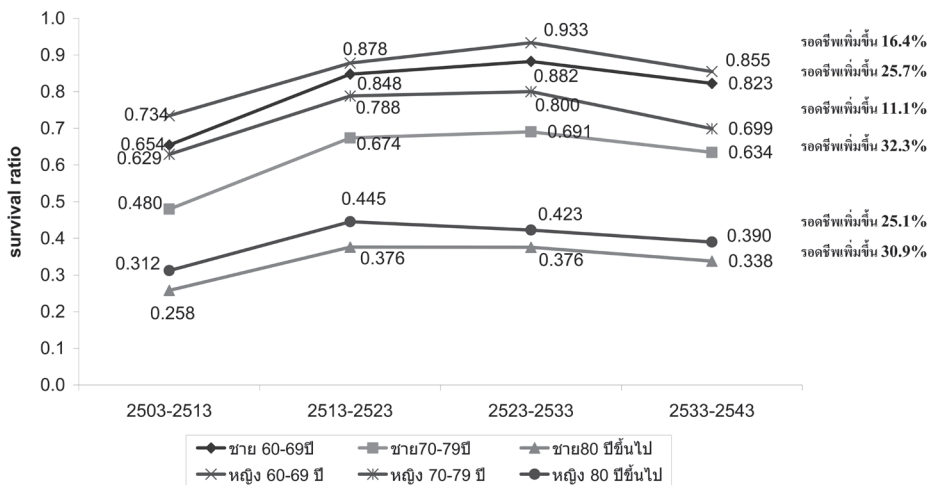
จากที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการศึกษาถึงการรอดชีพของคนในวัยต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การรอดชีพในวัยทารกและวัยเด็ก รวมถึงในวัยคนทำงาน ของบางปีที่ศึกษา ยังพบความบกพร่องที่เกิดขึ้นจากความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลสำมะโนประชากร ดังนั้นนักวิจัยจึงได้ทำการศึกษการรอดชีพของผู้สูงอายุในแต่ละวัย โดยจากรูปที่ 1 ซึ่งได้จำแนกการรอดชีพของผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ ผู้สูงอายุวัยต้น คือ ผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี, ผู้สูงอายุวัยกลาง คือ ผู้ที่มีอายุ 70-79 ปี และผู้สูงอายุวัยปลาย คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในแต่ละรุ่นอายุมีแนวโน้มการรอดชีพเพิ่มขึ้น การรอดชีพของผู้สูงอายุวัยต้นที่มีอายุ 60-69 ปี ในปี พ.ศ.2503-2513 (เกิดปี พ.ศ.2443-2453) จะมีอัตราการรอดชีพเท่ากับ 0.694 เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุในวัยเดียวกัน แต่เกิดหลังจากช่วงปีนั้นไปอีก 10 ปี, 20 ปี และ 30 ปี จะมีอัตราการรอดชีพ เพิ่มขึ้นเป็น 0.863, 0.908 และ 0.839 ตามลำดับ หากเปรียบเทียบการรอดชีพของผู้สูงอายุ

วัยต้นในปี พ.ศ.2503-2513 (เกิดปี พ.ศ.2443-2453) กับผู้สูงอายุที่มีอายุเดียวกันในปี พ.ศ. 2533-2543 (เกิดปี พ.ศ.2473-2483) พบว่า ผู้สูงอายุตอนต้นรุ่นหลังมีการรอดชีพสูงกว่า ผู้สูงอายุวัยต้นรุ่นก่อน (0.839>0.694) คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นของการรอดชีพเป็นร้อยละ 21

เมื่อพิจารณาการรอดชีพของผู้สูงอายุวัยกลางที่มีอายุ 70-79 ปี ผู้สูงอายุวัยกลางรุ่นหลังมีการรอดชีพสูงกว่าคนรุ่นก่อน อัตราส่วนรอดชีพของผู้สูงอายุวัยกลาง เมื่อ พ.ศ. 2503-2513 (เกิดปี พ.ศ.2423-2433) เท่ากับ 0.557 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 0.668 สำหรับผู้สูงอายุวัยกลางรุ่นหลัง (เกิดปี พ.ศ.2453-2463) หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มร้อยละ 20

เมื่อพิจารณาอัตราส่วนรอดชีพของผู้สูงอายุวัยปลายรุ่นก่อน ที่เกิดก่อนปี พ.ศ.2433 กับผู้สูงอายุวัยปลายรุ่นหลังที่เกิดก่อนปี พ.ศ.2463 พบว่าการเพิ่มขึ้นของอัตรารอดชีพในกลุ่มอายุนี้นี้ จะมีสูงกว่าอัตราส่วนรอดชีพในกลุ่มอายุอื่น คือ เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 27 นั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุรุ่นหลังมีแนวโน้มรอดชีพสูงกว่าผู้สูงอายุรุ่นก่อน

รูปที่ 2 อัตราส่วนรอดชีพของประชากรสูงอายุในกลุ่มอายุ 60-69 ปี, 70-79 ปี และกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ ในระหว่างปี พ.ศ.2503-2513 ถึง พ.ศ.2533-2543

เมื่อทำการศึกษาการรอดชีพของผู้สูงอายุในแต่ละรุ่นอายุโดยจำแนกตามเพศ ดังรูปที่ 2 ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและหญิงในแต่ละรุ่นอายุมีการรอดชีพเพิ่มขึ้น โดยเพศหญิงจะมีโอกาสในการรอดชีพสูงกว่าเพศชายในทุกรุ่นวัย จะสังเกตได้ว่าเส้นการรอดชีพระหว่างเพศชายและหญิงจะไม่แตกต่างกันมากนัก ในขณะที่เส้นการรอดชีพของผู้สูงอายุวัยกลางที่มีอายุ 70-79 ปี ของชายและหญิงมีระยะห่างกันมากกว่าเส้นการรอดชีพในช่วงอายุอื่นๆ

เมื่อพิจารณาถึงการรอดชีพของประชากรในแต่ละช่วงเวลาจะพบว่าแนวโน้มเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าการรอดชีพของผู้สูงอายุในทุกกลุ่มจะลดลงเพียงเล็กน้อยในช่วงปี พ.ศ.2533-2543 แต่หากทำการเปรียบเทียบการรอดชีพระหว่างปี พ.ศ.2503-2513 ที่ถือว่าเป็นประชากรรุ่นก่อน กับการรอดชีพของผู้สูงอายุรุ่นหลัง คือ ในปี พ.ศ.2533-2543 จะพบว่ามีความแตกต่างกันและมีอัตราส่วนรอดชีพเพิ่มขึ้น การรอดชีพของผู้สูงอายุวัยต้นในปี พ.ศ.2503-2513 (เกิดปี พ.ศ.2443-2453) มีอัตราส่วนรอดชีพเท่ากับ 0.654 ในชาย และ 0.734 ในหญิง เมื่อทำการเปรียบเทียบอัตรารอดชีพกับผู้สูงอายุวัยต้นรุ่นหลังอีก 30 ปี ต่อมา (เกิดปี พ.ศ.2473-2483) มีการรอดชีพเพิ่มขึ้นเป็น 0.823 ในชาย และ 0.855 ในหญิง ตามลำดับ คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นของการรอดชีพในช่วงระยะเวลา 30 ปี คือ ร้อยละ 26 และร้อยละ 15 ในเพศชายและหญิงตามลำดับ ในขณะที่การรอดชีพทั้งสองเพศในผู้สูงอายุวัยกลางอายุ 70-79 ปี ในปี พ.ศ.2503-2513 ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน การรอดชีพของผู้สูงอายุชายกลุ่มนี้เมื่อ 30 ปีที่ผ่านมา (เกิดปี พ.ศ.2423-2433) จะมีอัตราการเพิ่มขึ้นของการรอดชีพมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 32 ในขณะที่หญิงสูงอายุวัยกลางมีการเพิ่มขึ้นของการรอดชีพน้อยมาก เพียงแค่ร้อยละ 11 เท่านั้น แต่ถ้าหากสังเกตการรอดชีพของหญิงสูงอายุในวัยเดียวกันเมื่อช่วงปี พ.ศ.2523-2533 จะมีการเพิ่มขึ้นของการรอดชีพสูงกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับหญิงสูงอายุในปี พ.ศ.2503-2513

หากทำการศึกษารอดชีพของทั้งสองเพศในวัยผู้สูงอายุวัยปลาย คือ ผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป การรอดชีพของผู้สูงอายุกลุ่มนี้ก็มีการเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้สูงอายุตอนปลายในปี พ.ศ.2503-2513 กับผู้สูงอายุที่เป็นรุ่นเดียวกันในปี พ.ศ. 2533-2543 อัตราส่วนรอดชีพทั้งชายและหญิงมีการเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ผู้สูงอายุวัยปลาย ในปี พ.ศ.2503-2513 ที่เกิดก่อนปี พ.ศ.2433 มีอัตราส่วนรอดชีพเท่ากับ 0.258 ในชาย และ 0.312 ในหญิง เมื่อทำการเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุวัยปลายในปี พ.ศ.2533-2543 หรือผู้ที่เกิดก่อนปี พ.ศ.2463 มีการรอดชีพเป็น 0.338 และ 0.390 หรือคิดเป็นอัตราเพิ่มของการรอดชีพร้อยละ 31 และร้อยละ 25 ในชายและหญิง ตามลำดับ ซึ่งถือได้ว่าการรอดชีพของผู้สูงอายุวัยปลายที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปทั้งสองเพศ มีร้อยละการเพิ่มขึ้นของการรอดชีพสูงกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ เช่นเดียวกับกับอัตราการเพิ่มขึ้นในการรอดชีพของเพศชายระหว่างผู้สูงอายุในแต่ละรุ่นในอดีต เปรียบเทียบกับผู้สูงอายุที่มีอายุเดียวกันในปัจจุบัน จะมีการรอดชีพเพิ่มขึ้นมากกว่าเพศหญิง

สรุปและอภิปรายผล

โอกาสในการรอดชีพของผู้สูงอายุวัยปลายหรือผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิง มีการเพิ่มขึ้นที่สูงกว่าผู้สูงอายุในกลุ่มอื่นๆ เมื่อทำการเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุในกลุ่มอายุเดียวกัน แต่เกิดในช่วงเวลาต่างกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุนั้นหลังมีโอกาสรอดชีพมากกว่าผู้สูงอายุนั้นก่อน เมื่อ 30 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลมาจากการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การแพทย์ สาธารณสุข การสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม ที่ทำให้อัตรารายของประชากรในกลุ่มวัยต่างๆ ลดลง จนเป็นผลทำให้คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น การที่ผู้สูงอายุวัยปลายรุ่นหลังมีการรอดชีพเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุตอนปลายรุ่นก่อน ย่อมแสดงให้เห็นว่าประชากรไทยมีอายุสูงขึ้นมาก จำนวนและสัดส่วนของประชากรสูงอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากเมื่อ 30 ปีก่อน ซึ่งมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ไม่ถึงร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมด แต่ปัจจุบัน จำนวนผู้สูงอายุกลุ่มนี้ได้เพิ่ม

สูงขึ้นถึงร้อยละ 12 จากปรากฏการณ์ที่ประชากรมีชีวิตยืนยาวขึ้น ย่อมทำให้ประชากรสูงวัยเพิ่มเร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุวัยปลาย การศึกษานี้จึงสรุปว่า ผู้สูงอายุนั้นหลังมีโอกาสในการรอดชีพที่สูงขึ้นกว่าในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุวัยปลายจะมีโอกาสรอดชีพสูงกว่าผู้สูงอายุในวัยอื่น ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจุบันคนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น จะเห็นได้ว่า การรอดชีพของคนไทยในรุ่นปัจจุบันมีสูงกว่าผู้สูงอายุนั้นก่อนเมื่อ 40 ปีที่ผ่านมา ดังนั้น จึงทำให้อัตราการรอดชีพของคนไทยในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุวัยปลาย ในอดีตอายุคาดเฉลี่ยของคนไทยน้อยมาก คนไทยมีอายุยืนยาวเพียง 50 ปี แต่ในปัจจุบันเมื่อระบบการแพทย์ และการสาธารณสุขดีขึ้น จึงทำให้คนไทยสามารถมีชีวิตอยู่ได้ยืนยาวขึ้น ซึ่งปัจจุบันอายุคาดเฉลี่ยของคนไทยอยู่ที่ประมาณ 73 ปี ดังนั้น เมื่อทำการเปรียบเทียบการรอดชีพของผู้สูงอายุนั้นก่อนกับผู้สูงอายุนั้นหลังจึงทำให้เกิดความแตกต่างในอัตราการเพิ่มขึ้นของการรอดชีพในกลุ่มผู้สูงอายุตอนปลายมากกว่าผู้สูงอายุในกลุ่มอื่นๆ

บรรณานุกรม

- ปราโมทย์ ประสาทกุล. 2543. ประชากรศาสตร์ สารัตถศึกษาเรื่องประชากรมนุษย์.
นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล และปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์. 2544. ตารางชีพ: เครื่องมือสำคัญทาง
ประชากรศาสตร์. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
_____ 2549. "ภาวะการตายและความยืนยาวของชีวิตประชากรไทย" (หน้า 22-33).
ใน ประชากรและสังคม 2549 บรรณาธิการโดย กฤตยา อาชวนิจกุล และวรชัย
ทองไทย : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2553. สารประชากร มหาวิทยาลัย
มหิดล. (Mahidol Population Gazette), 19 (มกราคม 2553)
- Finch, C. E. (2008). The human life span: Present, past, and future The
biology of human longevity: Inflammation, nutrition, and aging in the
evolution of life spans (pp.374): Elsevier.
- Siegel, J. S., Swanson, D., & Shryock, H. S. (2004). The methods and
materials of demography: Elsevier Academic Press.